

WARIANTYWNOŚĆ PREDYKACJI KLASYFIKATOROWYCH W POLSKIM JĘZYKU MIGOWYM – BADANIE PILOTAŻOWE

WSTĘP

Konstrukcje, które w językach migowych zastępują rzeczowniki, nazywamy klasyfikatorami [Rutkowski, Łozińska, 2011; Linde-Usiekiewicz, Łozińska 2017]. Klasyfikatory mają postać kształtów dłoni, które odpowiadają klasom rzeczowników o określonych parametrach i zastępują te rzeczowniki w zdaniu. Klasyfikator odwzorowuje zwykle jakies cechy przestrzenne (wielkość, zarys, kształt lub położenie) denotatu zastępowanego rzeczownika, dzięki czemu odbiorca komunikatu może dość łatwo zwizualizować dany obiekt.

Klasyfikatory stanowią podstawę tworzenia predykcji klasyfikatorowych, czyli konstrukcji zastępujących czasowniki w wypowiedzi. Predykcje klasyfikatorowe składają się z odpowiedniego kształtu dłoni (klasyfikator) oraz ruchu, który imituje działanie desygnatu. Dzięki predykcjom klasyfikatorowym możemy dokładnie określić ruch danego podmiotu – m.in. prędkość, długość oraz tor ruchu [Linde-Usiekiewicz, Łozińska 2017].

Klasyfikatory i predykcje klasyfikatorowe są bardzo ważną częścią języków migowych. Konstrukcje te zostały odnotowane w prawie każdym zbadanym dotąd języku migowym [Zwitslerlood 2012]. Dawniej predykcje klasyfikatorowe były uważane za elementy pantomimiczne, lecz po latach „struktury te zaczęto analizować jako lingwistyczne, morfologicznie złożone znaki” [Zwitslerlood 2012, 159, tłum. własne]. Wielu badaczy zainteresowało się tym tematem i stał się on przedmiotem licznych publikacji, lecz nadal nie został wypracowany jeden sposób opisu i analizy tych znaków. W literaturze przedmiotu znaleźć można kilka szczegółowych klasyfikacji samych klasyfikatorów. Najczęściej wyróżnia się poniższe rodzaje:

1. klasyfikatory obiektowe (*entity classifiers*) – w których dłoń przez swój kształt reprezentuje kształt obiektu;
2. klasyfikatory manipulacyjne (*handling classifiers*) – kiedy dłoń imituje posługiwanie się jakimś obiektem;

3. klasyfikatory kształtu (*shape classifiers*) – w których dłoń zarysowuje kształt obiektu;
4. klasyfikatory części ciała (*bodypart classifiers*) – kiedy dłoń naśladuje część ciała człowieka lub zwierzęcia, np. jego głowę, lub obie dłonie naśladują parzyste części ciała, np. stopy idącego z wysiłkiem człowieka [Zwitserslood, 2012].

W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę na fakt, że do zaprezentowania jednego obiektu osoby migające mogą użyć kilku kształtów dłoni – w zależności od tego, na co chcą zwrócić szczególną uwagę.

Dla przykładu, człowiek może być reprezentowany klasyfikatorem przypisanym do grupy istot żywych, ale też klasyfikatorem nóg – jeżeli chodzi o osobę stojącą albo przemieszczającą się (chodząca, przesuwaną się) [Zwitserslood 2012, 163, tłum. własne].

Niniejszy artykuł opisuje wyniki badania pilotażowego, dotyczącego wykorzystania klasyfikatorów w predykcjach klasyfikatorowych odnoszących się do jednego desygnatu – psa – w opowiadaniu historyjki obrazykowej *Frog, Where Are You?* [Mayer 2003] używanej bardzo często jako materiał elicytacyjny w badaniach nad różnymi aspektami języków fonicznych i migowych. Badanie miało charakter pilotażowy, ponieważ ograniczyło się do jednej historyjki i jednego desygnatu. W pracy i w artykule uwzględniono tylko dwa rodzaje klasyfikatorów: obiektowe i części ciała. Tylko te dwa rodzaje (spośród wymienionych wcześniej czterech) nawiązywały do desygnatu – psa [por. Dziewanowska 2021].

MATERIAŁ BADAWCZY

Materiałem badawczym są 64 nagrania z Otwartego Repozytorium Korpusu Polskiego Języka Migowego [Wójcicka i in. 2020], w których głusi informatorzy opisują wspomnianą wyżej historyjkę o żabie.¹ Przeanalizowane zostały klasyfikatory obiektowe oraz klasyfikatory części ciała odnoszące się do psa jako jednego z bohaterów wspomnianej wyżej historyjki.² Informatorzy, którzy opisywali daną historię, pochodzili z różnych regionów Polski, byli w różnym wieku i różnej płci. W grupie znalazło się 31 kobiet oraz 33 mężczyzn; obejmowała ona 10 osób w wieku 60+ lat, 15 osób w wieku 46–60 lat, 25 osób w wieku 32–45 lat oraz 14 osób w wieku 18–30 lat.

---

¹ Prace nad stworzeniem korpusu PJM rozpoczęto w roku 2012 [Mostowski 2014] i trwają do dziś. W Otwartym Repozytorium znajdują się nagrania powstałe i opracowane do roku 2020 [Wójcicka i in. 2020].

² Brak miejsca nie pozwala na wstawienie odpowiednich ilustracji z [Mayer 2003]. W bibliografii umieszczono adres internetowy publikacji.

WYNIKI

Analiza materiału pozwoliła na dokonanie kilku obserwacji dotyczących liczby użytych klasyfikatorów, wyboru rodzaju klasyfikatora oraz kształtu ręki.

Wykres 1. Użycie klasyfikatorów przez informatorów

Poszczególne narracje różniły się liczbą użytych klasyfikatorów: od 12 w wypowiedzi jednego z informatorów do zera w wypowiedziach 2 informatorów (zob. wykres 1.). W sumie w analizowanym materiale wystąpiło 166 klasyfikatorów obiektowych oraz 103 klasyfikatory części ciała. Większość informatorów używała klasyfikatorów obu rodzajów, niektóre osoby używały tylko jednego rodzaju. 13 osób na 62 informatorów użyło wyłącznie klasyfikatorów obiektowych, a 3 osoby – klasyfikatorów części ciała.

Wbrew temu, czego można było się spodziewać, rodzaj opisywanego zachowania psa nie zawsze przesądzał o tym, jakiego rodzaju klasyfikatora użyją informatorzy do opisanie danej sytuacji.

Analizowane przeze mnie sytuacje to: pies, który idzie lub biegnie; pies leżący na łóżku; pies z głową w słoiku i pies wylaniający się zza drzewa; pies liżący chłopca; pies szczekający; pies wypadający z okna i pies spadający ze skarpy.

W odniesieniu do biegnącego lub idącego psa 28 informatorów użyło klasyfikatorów obiektowych, a 19 – klasyfikatorów części ciała. W obu rodzajach klasyfikatorów użyte były różne kształty dłoni, przy czym większe zróżnicowanie zaobserwowano dla klasyfikatorów części ciała. Dla klasyfikatorów obiektowych użyto jedynie czterech różnych kształtów dłoni, natomiast dla klasyfikatorów części ciała – siedmiu.

Spośród informatorów, którzy posłużyli się klasyfikatorami obiektowymi, aby przedstawić postać poruszającego się psa, znaczna większość – 19 z 28 osób – użyła klasyfikatora A.1 (zdj. 1.).³ Pięcioro informatorów do przedstawienia tej samej sytuacji użyło kształtu Z (zdj. 2.), natomiast czworo informatorów użyło kształtu dłoni H (zdj. 3.).

Zdjęcie 1. Klasyfikator obiektowy A.1, odnoszący się do biegnącego psa.

Zdjęcie 2. Klasyfikator obiektowy Z, odnoszący się do biegnącego psa.

Zdjęcie 3. Klasyfikator obiektowy H, odnoszący się do biegnącego psa

Spośród 19 osób, które przedstawiały te sytuacje klasyfikatorami części ciała, trzy zdecydowały się na użycie klasyfikatora o kształcie N, a poruszając środkowym i wskazującym palcem imitowały poruszanie się nóg zwierzęcia (zdj. 4.). Sześć osób użyło dwuręcznej konstrukcji o układzie dłoni P:H, L:H (gdzie „P:” odnosi się do dłoni prawej, a „L:” – do lewej) (zdj. 5.). W pięciu wypadkach informatorzy użyli kształtów dłoni P:Y, L:Y (zdj. 6.). Dwoje informatorów zdecydowało się na dwuręczny klasyfikator P:Z, L:Z (zdj. 7.).

Zdjęcie 4. Klasyfikator części ciała N (z ruchomymi palcami), odnoszący się do nóg poruszającego się psa.

Zdjęcie 5. Klasyfikator części ciała P:H, L:H, odnoszący się do nóg psa.

³ Tabela ilustrująca kształty dłoni znajduje się na końcu artykułu. Ich oznaczenia zostały zaczerpnięte z *Korpusowego słownika polskiego języka migowego* [Łacheta i in. 2016].

Zdjęcie 6. Klasyfikator części ciała P:Y, L:Y, odnoszący się do nóg psa.

Zdjęcie 7. Klasyfikator części ciała P:Z, L:Z, odnoszący się do nóg psa.

Troje informatorów użyło unikatowych kształtów dłoni, które zilustrowane są na zdjęciach 8.–10.

Zdjęcie 8. Klasyfikator części ciała P:5, L:5, odnoszący się do nóg psa.

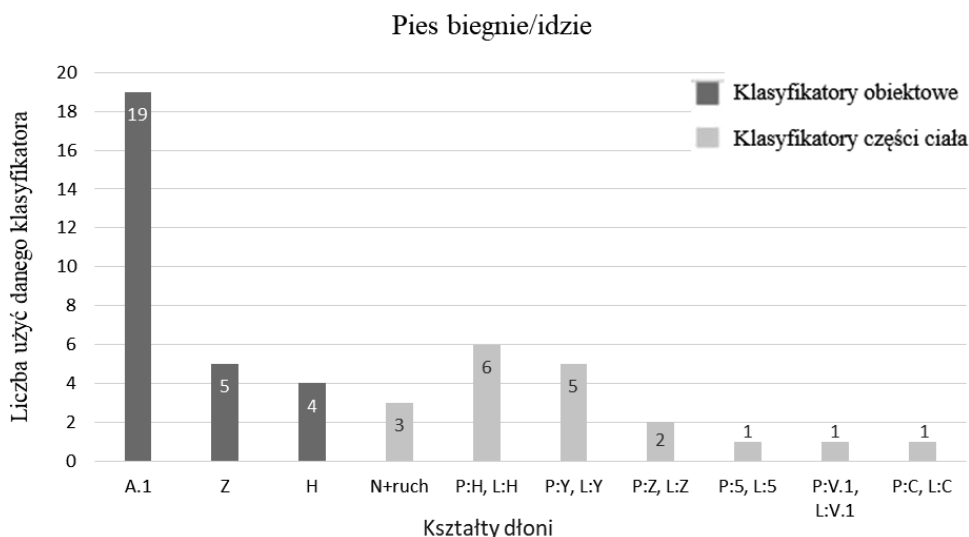
Zdjęcie 9. Klasyfikator części ciała P:V.1, L:V.1, odnoszący się do nóg psa.

Zdjęcie 10. Klasyfikator części ciała P:C, L:C, odnoszący się do nóg psa.

Zestawienie ilościowe przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Użycie klasyfikatorów odnoszących się do sytuacji, w których pies biegnie lub idzie

Najprawdopodobniej wybór między klasyfikatorem obiektowym a klasyfikatorem części ciała wynika z uznania przez informatora pewnych aspektów opisywanej sytuacji za ważniejsze. Klasyfikatory obiektowe pozwalają na odtworzenie w przestrzeni (migania lub topograficznej) trajektorii, po której porusza się desygnat. Natomiast klasyfikator części ciała pozwala na skupienie się na łapach psa, co ułatwia obrazowanie sposobu poruszania się, ale utrudnia przedstawienie trajektorii ruchu. W obrębie użytych klasyfikatorów części ciała zwraca uwagę wyraźna przewaga znaków dwuręcznych; dominują zwłaszcza takie, w których jedna ręka odpowiada przednim, a druga tylnym łapom. Jedynie w 3 przypadkach na dziewiętnaście klasyfikator części ciała oddawał ruch istoty dwunożnej: w wypadku klasyfikatora o kształcie dłoni N, z ruchem palców oddającym ruch nóg (zdj. 4.) i klasyfikatora dwuręcznego o kształcie dłoni Z (zdj. 7.), gdzie każdy palec wskazujący reprezentował jedną łapę.

W odniesieniu do psa leżącego na łóżku obok chłopca zdecydowanie przeważały klasyfikatory obiektowe. Spośród 17 informatorów, którzy opisali sytuacje, w których pies leży, 14 użyło klasyfikatorów obiektowych, a zaledwie 4 – klasyfikatorów części ciała. Najczęściej stosowane kształty dłoni dla oddania leżącego psa to N i H (zdj. 11. i 12.) – każdego z nich użyto po sześć razy. Istotna różnica między tymi dwoma kształtami dłoni polega na tym, że kształt N w położeniu poziomym pokazuje psa leżącego podobnie do człowieka, natomiast kształt H imituje podkulone pod siebie łapy psa – jest to poza tym ogólny klasyfikator obiektowy dla zwierząt. Rzadko, bo tylko dwa razy (na 14), użyto kształtu dłoni V

– artykulacyjnie podobnego do H, a różniącego się od niego jedynie brakiem wyraźnego zgięcia palców (zdj. 13.).

Zdjęcie 11. Klasyfikator obiektowy H, odnoszący się do sylwetki leżącego psa.

Zdjęcie 12. Klasyfikator obiektowy N, odnoszący się do sylwetki leżącego psa.

Zdjęcie 13. Klasyfikator obiektowy V, odnoszący się do sylwetki leżącego psa.

Z kolei spośród trzech sytuacji, w których użyto klasyfikatorów części ciała, w dwóch desygnatem klasyfikatora był ogon psa, a w jednej uszy. Do oddania ogona wykorzystano kształty ręki I (zdj. 14.) i kształt Z (zdj. 15.). Natomiast w celu oddania uszu wykorzystano klasyfikator dwuręczny symetryczny z ruchem wewnętrznym: w fazie początkowej dłonie przyjęły kształty, a potem „otworzyły” się do kształtu B3 (zdj. 16a–b.).

Zdjęcie 14. Klasyfikator obiektowy I, odnoszący się do ogona leżącego psa.

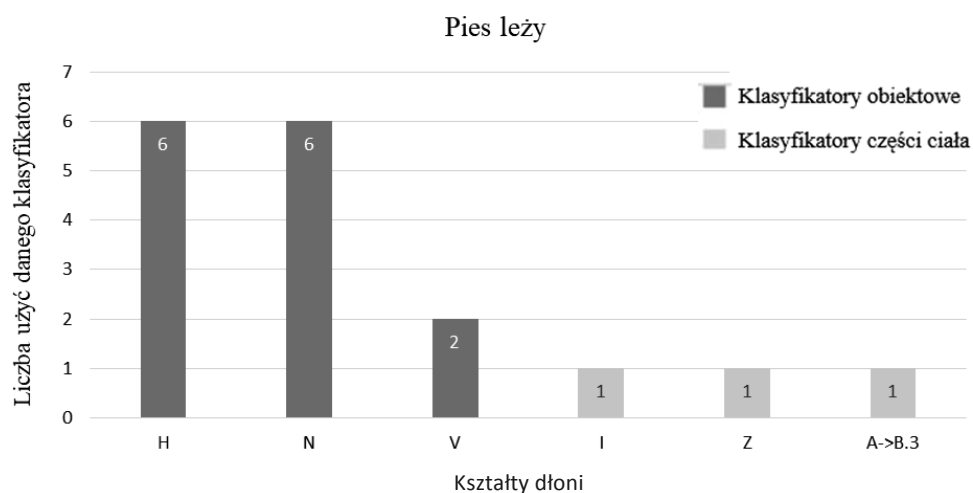
Zdjęcie 15. Klasyfikator obiektowy Z, odnoszący się do ogona leżącego psa.

Zdjęcie 16a, 16b. Początkowa i końcowa faza klasyfikatora części ciała odnoszącego się do uszu leżącego psa.

Rozkład użytych klasyfikatorów pokazuje wykres:

Wykres 3. Użycie klasyfikatorów odnoszących się do sytuacji, w których pies leży

Uwagę zwraca wyraźna przewaga klasyfikatorów obiektowych, oddających całą sylwetkę psa. Można zauważyć też podobieństwa kształtów w zakresie klasyfikatorów obiektowych (N, H i V) oraz w zakresie kształtów wykorzystanych do oddania ogona (Z i I).

Klasyfikator odnoszący się do głowy psa, nie do całego ciała, wystąpił u wszystkich informatorów (53 osoby). Najwięcej osób – aż 40, użyło kształtu dłoni A, przedstawiając głowę psa jako okrągłą (zdj. 17.). Również jako okrągłą przedstawiły głowę dwie osoby, wykorzystując kształt 5.7 (zdj. 18.). Dziesięcioro z 53 informatorów oddało wydłużony kształt psiego pyska. Siedmioro użyło w tym celu kształtu E (zdj. 19.), jedna osoba użyła kształtu H (zdj. 20.), jedna – kształtu V (zdj. 21.),

a jedna – kształtu Y.1⁴ (zdj. 22.), oddając w ten sposób także uszy psa (zdj. 23.). Jedna osoba oddała jednocześnie zaokrąglony kształt głowy psa i uszy, wykorzystując kształt dłoni Y (zdj. 23.).

Zdjęcie 17. Klasyfikator części ciała A, odnoszący się do głowy psa.

Zdjęcie 18. Klasyfikator części ciała 5.7, odnoszący się do głowy psa.

Zdjęcie 19. Klasyfikator części ciała E, odnoszący się do głowy psa.

Zdjęcie 20. Klasyfikator części ciała H, odnoszący się do głowy psa.

Zdjęcie 21. Klasyfikator części ciała V, odnoszący się do głowy psa.

Zdjęcie 22. Klasyfikator części ciała Y.1, odnoszący się do głowy psa.

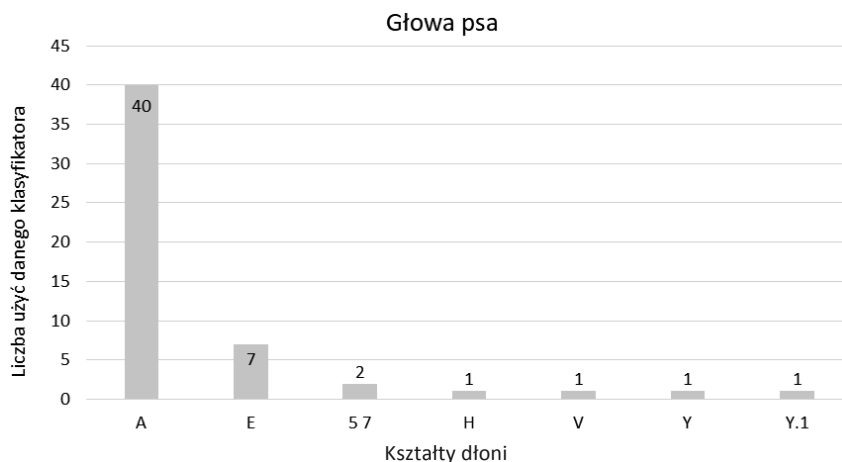
Zdjęcie 23. Klasyfikator części ciała Y, odnoszący się do głowy psa.

Informatorzy przedstawiali głowę psa z różnym stopniem szczegółowości. Zwraca jednak uwagę wyraźna przewaga kształtu dłoni najbardziej niespecyficznego (A). Tylko niewielka część informatorów wybrała kształt dłoni precyzyjniej odwzorowujący psi łeb, skupiając się na pysku. Reprezentacje bardzo szczegółowe, uwzględniające uszy, są rzadkie.

⁴ Kształt Y.1 nie jest wyszczególniony w spisie kształtów dłoni w *Korpusowym słowniku polskiego języka migowego* [Łacheta i in. 2016]. Zdecydowałam się oznaczyć go w ten sposób ze względu na podobieństwo do kształtu Y.

Rozkład użytych kształtów dłoni ilustruje wykres 4.

Wykres 4. Użycie klasyfikatorów części ciała odnoszących się do sytuacji, w których ważna jest głowa psa

Większość informatorów pomijała obrazki, na których chłopiec przytulał psa (po tym, gdy zwierzę wypadło z okna), a pies lizał go po twarzy. Scenę tę opisało zaledwie siedmioro informatorów. Wszyscy użyli klasyfikatora części ciała i tego samego kształtu dłoni – B.7, odnoszącego się do języka psa.

Zdjęcie 24. Klasyfikator części ciała B.7, odnoszący się do języka psa.

Z kolei obrazek przedstawiający psa, który rzuca się na ul i szczeka, opisało łącznie 15 informatorów. Spośród nich 10 skupiło się (wyłącznie lub niewyłącznie) na szczekaniu. We wszystkich tych realizacjach klasyfikator był oddany dłonią o kształcie 5.7. W jednym wypadku klasyfikator można interpretować jako obiektowy, gdyż ręka jednocześnie poruszała się w pionie, oddając ruch psa. W pozostałych – użyty został klasyfikator części ciała. W wersji jednoręcznej kciuk obrazuje dolną

szczękę, a pozostałe palce – górną (zdj. 25.), natomiast w wersji dwuręcznej każda ręka obrazuje jedną ze szczęk (zdj. 26.).

W odniesieniu do tych dwóch czynności – lizania i szczekania – zwraca uwagę jednolity wybór kształtu ręki.

Zdjęcie 25. Klasyfikator części ciała 5.7, odnoszący się do szczekającego psa.

Zdjęcie 26. Klasyfikator części ciała P:5.7, L:5.7, odnoszący się do szczekającego psa.

Komiks o żabie zawiera dwie sceny, w których pies spada: za pierwszym razem z okna, następnie – ze skarpy. Stąd duża liczba użyczeń klasyfikatorów, które odnoszą się do sytuacji, w której pies spada z wysokości. W tym wypadku informatorzy zdecydowanie chętniej używali klasyfikatorów obiektowych – 100 użyczeń, a jedynie w 5 wypadkach użyto klasyfikatora części ciała. Najczęstszym klasyfikatorem obiektowym był kształt H, użyty 44 razy (zdj. 27.). Kształt dłoni V (zdj. 28.) został użyty 30 razy. Jedenaście razy skorzystano z klasyfikatora N (zdj. 29.). Pięcioro informatorów zdecydowało się na użycie kształtu dłoni V.1 (zdj. 30.). Trzykrotnie użyto kształtu dłoni Z (zdj. 31.). Kształtu dłoni B.7 (zdj. 32.) użyło czworo informatorów. Klasyfikatory A.1 (zdj. 33.) oraz P:V, L:V (zdj. 34.) zostały użyte po jednym razie.

Zdjęcie 27. Klasyfikator obiektowy H, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 28. Klasyfikator obiektowy V, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 29. Klasyfikator obiektowy N, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 30. Klasyfikator obiektowy V.1, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 31. Klasyfikator obiektowy Z, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 32. Klasyfikator obiektowy B.7, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 33. Klasyfikator obiektowy A.1, odnoszący się do spadającego psa.

Zdjęcie 34. Klasyfikator obiektowy P:V, L:V, odnoszący się do spadającego psa

Powyższe przykłady w sposób ogólny przedstawiają sylwetkę psa podczas spadania. Wśród osób nawiązujących do psa za pomocą klasyfikatorów części ciała trzy posłużyły się kształtem dłoni A, przedstawiającym głowę spadającego psa (zdz. 35.). Dwa razy został użyty również klasyfikator P:E, L:E, odnoszący się do łap spadającego psa (zdz. 36.).

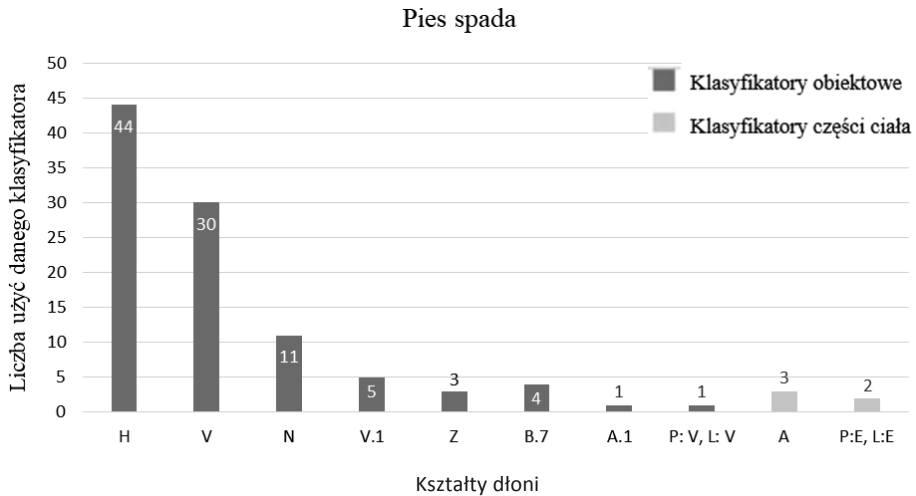
Zdjęcie 35. Klasyfikator części ciała A, odnoszący się do głowy spadającego psa.

Zdjęcie 36. Klasyfikator części ciała P:E, L:E, odnoszący się do łap spadającego psa.

Powyzsze dane zostaly podsumowane na wykresie 5.

Wykres 5. Użycie klasyfikatorów odnoszących się do sytuacji, w których pies spada

Do opisywania obrazków, na których pies spada, informatorzy w znacznej większości używali klasyfikatorów obiektowych, a w szczególności klasyfikatora H. Kształty dłoni H, V, N oraz V.1 wydają się bardzo zbliżone i oddają jedynie zarys sylwetki spadającego psa. Pozostałe użyte klasyfikatory obiektowe pełnią w tym kontekście tę samą funkcję. Informatorzy, którzy użyli klasyfikatorów części ciała, zwrócili uwagę na głowę bądź łapy zwierzęcia.

WNIOSKI

Analiza materiału pokazała, że do opowiedzenia tej samej historii różni użytkownicy PJM użyli różnej liczby klasyfikatorów. Mogło to wynikać z tego, że nie wszyscy opowiadali ją z tą samą szczegółowością. Obserwacja ta potwierdza wyniki przedstawione w pracy [Czajkowska-Kisil, Kuder i Linde-Usiekiewicz 2014], ale może nie być wystarczającym wyjaśnieniem. Rodzi to nowe pytanie badawcze: czy nie jest tak, iż niektórzy informatorzy nie stosują ani klasyfikatorów obiektowych, ani części ciała do oddania tego, co dzieje się z psem, gdyż w swojej narracji wykorzystują tzw. *constructed action* [Cormier i in. 2013], czyli wcielają się w bohatera, o którym opowiadają.

Tylko w jednym kontekście liczba klasyfikatorów obiektowych i części ciała była dość zbliżona (biegnący pies). W pozostałych wypadkach wyraźnie dominował jeden rodzaj klasyfikatora. Klasyfikatory obiektowe pojawiały się przede wszystkim tam, gdzie mowa była o zachowaniu psa postrzeganego jako całość.

W sytuacjach, w których ważną rolę odgrywała tylko jedna część ciała zwierzęcia, większość informatorów posługiwała się klasyfikatorami części ciała. Rzadko zdarzało się, że przy opisywaniu sytuacji, do przekazania której wystarczyłoby użyć klasyfikatora obiektowego (ogólnie wskazującego na sylwetkę desygnatu), informatorzy skupiali się na części ciała, która nie miała istotnego wpływu na rozwój akcji (np. ogon, uszy, kiedy pies leżał).

Niezależnie od tego, jaki rodzaj klasyfikatora był użyty, bardzo często można było zaobserwować, że jeden kształt dłoni występował zdecydowanie częściej niż inne. Co więcej, nawet jeżeli wystąpiły kształty różne, tak jak w wypadku niektórych klasyfikatorów obiektowych, to kształty podobne (np. N, V i H) stanowiły zdecydowaną większość.

W odniesieniu do klasyfikatorów części ciała zaobserwowano, że najczęściej występował kształt dłoni w najmniej specyficzny sposób oddający daną część ciała psa: widać to wyraźnie w odniesieniu do głowy psa, gdzie dominował niespecyficzny kształt A, o niskim stopniu ikoniczności. Można zatem przypuszczać, że klasyfikatory obiektowe oraz mało specyficzne kształty dłoni dla klasyfikatorów części ciała są najbardziej zgramatyzowane. Z drugiej strony, w sytuacjach, kiedy mowa była o bardziej szczegółowo wyodrębnionej części ciała mającej bardzo wyraźny kształt (język, szczęki), pojawiał się tylko jeden kształt dłoni – być może również są to klasyfikatory o wysokim stopniu gramatyzacji, mimo ich wyraźnego ikonicznego charakteru.

Równie ciekawe są zaobserwowane kształty rzadkie, takie jak wspomniane wyżej kształty dłoni z rodziny Y dla zobrazowania głowy psa. Pokazują one, że konstrukcje klasyfikatorowe nie są w pełni zgramatyzowane i użytkownicy PJM (jak i innych języków migowych) mogą wykazać się kreatywnością w obrazowaniu różnych desygnatów. Analizując dane korpusowe, można przyrzeć się każdemu informatorowi z osobna i stwierdzić, czy cechy idiolektalne lub socjolingwistyczne mają wpływ na liczbę i rodzaj klasyfikatorów użytych w wypowiedzi oraz sposób ich realizacji. Co ciekawe, wrywkowe sprawdzenie, czy informatorzy, którzy zastosowali w pewnych sytuacjach rozwiązania rzadkie lub unikatowe, byli w swojej wyjątkowości konsekwentni, nie potwierdza wpływu typowo idiolektalnego czynnika.

Bibliografia

- K. Cormier, S. Smith, M. Zwets, 2013, *Framing constructed action in British Sign Language narratives*, „Journal of Pragmatics” t. 55, s. 119–139.
- M. Czajkowska-Kisil, A. Kuder, J. Linde-Usiekniewicz, 2014, *Przestrzeń i ruch jako elementy strategii narracyjnych w opowiadaniu historyjek obrazkowych w PJM* [w:] P. Rutkowski, S. Łozińska (red.), *Lingwistyka przestrzeni i ruchu. Komunikacja migowa a metody korpusowe*, Warszawa, s. 179–201.
- W. Dziewanowska, 2021, *Klasyfikatory w opisie słownikowym (w świetle danych korpusowych)*, nieopublikowana praca magisterska, Uniwersytet Warszawski.
- J. Linde-Usiekniewicz, S. Łozińska, 2017, *Predykcje klasyfikatorowe jako problem lingwistyczny i leksykograficzny* [w:] P. Rutkowski (red.), *Ikoniczność w gramatyce i leksyce polskiego języka migowego (PJM)*, Warszawa, s. 171–199.
- J. Łacheta, M. Czajkowska-Kisil, J. Linde-Usiekniewicz, P. Rutkowski (red.), 2016, *Korpusowy słownik polskiego języka migowego*, Warszawa; <http://www.slovníkpjm.uw.edu.pl>
- M. Mayer, 2003, *Frog, Where Are You? (A Boy, a Dog, and a Frog)*, Nowy Jork; <https://drive.google.com/file/d/1IbeZxFhfEWRz5WhGWaRq9rUS7RIue8aw/view?ts=61e70ad7>
- P. Rutkowski, S. Łozińska, 2011, *O niedookreśloności semantycznej migowych predykatów klasyfikatorowych* [w:] M. Bańko, D. Kopcińska (red.), *Różne formy, różne treści*, Warszawa, s. 211–223.
- J. Wójcicka, A. Kuder, P. Mostowski, P. Rutkowski (red.), 2020, *Otwarte Repozytorium Korpusu Polskiego Języka Migowego*, Warszawa; <https://www.korpuspjm.uw.edu.pl>
- I. Zwitterlood, 2012, *Classifiers* [w:] R. Pfau, M. Steinbach, B. Woll (red.), *Sign language: An international handbook*, Berlin, s. 158–186.

Kształty dłoni wykorzystane w interfejsie *Korpusowego słownika polskiego języka migowego* [Łacheta i in. 2016].

***Variation in classifier predications in Polish Sign Language:
a pilot study***

Summary

This paper describes the findings of a pilot research on the application of object classifiers and body parts in classifier predications referring to one designatum, i.e. the dog in the picture story *Frog, Where Are You?*. The research showed that the frequency of the classifiers in informants' texts varied. One classifier type prevailed when describing the majority of situations. Moreover, for each classifier type used in a given situation, there was a clear predominance of one of the possible shapes of hand, while the remaining ones were similar to it. From among body part classifiers, the least specific shapes of hand prevailed, which rendered the look of dog head to the smallest extent. These observations prove a high level of grammaticalisation of object classifiers and poorly specific body part classifiers.

Keywords: PJM (Polish Sign Language) – object classifiers – body part classifiers – grammaticalisation

Trans. Monika Czarnecka